ЛЬВІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІЗНЕСУ ТА ПРАВА

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ
«СУДОВА ПСИХІАТРІЯ»
ВК 14

Рівень вищої освіти	**другий (магістерський)**
Спеціальність	**053 Психологія**
Освітньо-професійна програма	**Практична психологія**
Кваліфікація	**Магістр психології**
Рік навчання	**1**
Семестр	**2**
Форма навчання	**денна**
Кількість кредитів ЄКТС	**3,5**
Мова викладання	**українська**

Лектор дисципліни	_____ _____

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Судова психіатрія» для здобувачів ступеня магістра є формування системи знань про психічні розлади в аспекті їх кримінально-правового та цивільно-правового значення, а також умінь орієнтуватися в організації судово-психіатричної експертизи та взаємодіяти з правовою системою при вирішенні питань осудності, дієздатності й примусових заходів медичного характеру.

Завдання дисципліни: 1) розкрити предмет, завдання та історію судової психіатрії; 2) сформувати знання нормативно-правового регулювання судово-психіатричної експертизи в Україні; 3) сформувати уміння розрізняти медичний і юридичний критерії осудності, неосудності та обмеженої осудності; 4) розкрити специфіку судово-психіатричної оцінки окремих психічних розладів, зокрема пов'язаних із бойовими діями; 5) сформувати розуміння підстав і порядку застосування примусових заходів медичного характеру.

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Години (лек./ прак./сам.)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Тема 1. Судова психіатрія як галузь клінічної психіатрії та судово-експертної діяльності	2/2/-	Знати: предмет, завдання та історію становлення судової психіатрії; її місце серед медичних і юридичних наук. Вміти: визначати коло питань, для вирішення яких призначається судово-психіатрична експертиза.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5
Тема 2. Нормативно-правове регулювання судово-психіатричної експертизи в Україні	2/2/-	Знати: чинний Порядок проведення судово-психіатричної, судово-психологічної та комплексної судової психолого-психіатричної експертиз; положення Закону України «Про психіатричну допомогу». Вміти: орієнтуватися в структурі нормативного документа, що регламентує організацію експертизи.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5

Тема	Години (лек./ прак./сам.)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Тема 3. Осудність, неосудність, обмежена осудність: медичний і юридичний критерії	2/2/-	Знати: зміст ст. 19, 20 Кримінального кодексу України; співвідношення медичного (діагностичного) та юридичного (психологічного) критеріїв неосудності. Вміти: аналізувати умовні клінічні випадки з точки зору критеріїв осудності та обмеженої осудності.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5
Тема 4. Організація та види судово-психіатричної експертизи	2/2/-	Знати: види судово-психіатричної експертизи (амбулаторна, стаціонарна, посмертна, одноосібна, комісійна, комплексна); порядок їх призначення. Вміти: визначати доцільний вид експертизи залежно від обставин справи.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5
Тема 5. Судово-психіатрична оцінка окремих психічних розладів	2/2/-	Знати: особливості судово-психіатричної оцінки психотичних, органічних розладів та розладів, пов'язаних із залежністю. Вміти: пояснювати, як клінічна картина розладу співвідноситься з юридично значущим періодом часу.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5
Тема 6. Психічні розлади внаслідок бойових дій та їх судово-психіатричне значення	2/2/-	Знати: основні психічні розлади, пов'язані з участю в бойових діях (гострі стресові реакції, ПТСР, органічні наслідки поранень) та підходи до їх діагностики. Вміти: визначати можливий вплив таких розладів на кримінально-правову та цивільно-правову оцінку поведінки особи.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5
Тема 7. Дієздатність і недієздатність особи: цивільно-правові аспекти судової психіатрії	2/2/-	Знати: підстави визнання особи недієздатною або обмежено дієздатною; роль судово-психіатричної експертизи в цивільному процесі. Вміти: розрізняти предмет експертизи у кримінальному та цивільному судочинстві.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5
Тема 8. Примусові заходи медичного характеру	2/2/-	Знати: підстави, види та порядок застосування примусових заходів медичного характеру щодо осіб, визнаних неосудними. Вміти: пояснювати роль психолога/психіатра у супроводі осіб, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру.	Питання, тести, виконання самостійної роботи	5
Теми для самостійного вивчення	-/-/73	1. Історія розвитку судово-психіатричної думки в Україні та світі. 2. Комплексна судова психолого-психіатрична експертиза: специфіка взаємодії психолога та психіатра. 3. Судово-психіатрична експертиза неповнолітніх. 4. Проблема визначення «формули неосудності» у вітчизняній науці. 5. Судово-психіатрична експертиза в адміністративному судочинстві. 6. Етичні аспекти діяльності експерта-психіатра (конфіденційність, інформована згода). 7. Міжнародні стандарти прав осіб з психічними розладами у кримінальному процесі. 8. Реабілітація осіб після застосування примусових заходів медичного характеру.		
Всього	**16/16/73**			
Всього балів за поточний контроль			**40**	
Залікова оцінка			**60**	

Тема	Години (лек./ прак./сам.)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Всього			**100**	

ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики. СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності. СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. ПРН8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації. ПРН9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад: лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад: хвороба, служба, участь у бойових діях, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Рейтинговий показник	Оцінка ECTS	Оцінка у національній шкалі	
		Екзамен, диф. залік	**Залік**
90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано
82-89	B (добре)	Добре	Зараховано
75-81	C (добре)	Добре	Зараховано
64-74	D (задовільно)	Задовільно	Зараховано
60-63	E (задовільно)	Задовільно	Зараховано
35-59	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	Незадовільно	Незараховано
1-34	F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням	Незадовільно	Незараховано

ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література	1. Про організацію судово-експертної діяльності у галузі судової психіатрії та психології: наказ МОЗ України від 23.12.2025 № 1935 (зареєстровано в Мін'юсті 08.01.2026 за № 23/45417). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0023-26 2. Мішиєв В. Д., Михайлов Б. В., Гриневич Є. Г., Омелянович В. Ю. Розлади психічної сфери внаслідок бойових дій: навчальний посібник. Київ: ВСВ «Медицина», 2023. 127 с. https://www.nuozu.edu.ua/n/p/10963-vydano-navchalnyi-posibnyk-rozlady-psykhichnoi-sfery-vnaslidok-boiovykh-dii 3. Макарова О. П. Теоретико-правові засади проведення судово-психіатричної експертизи у кримінальному провадженні. Право і безпека. 2023. № 3 (90). С. 190–199. https://pb.univd.edu.ua/index.php/PB/article/download/744/581/2597 4. Темченко О. Новий порядок судово-психіатричної експертизи: аналіз ключових змін щодо питань правосуб'єктності через призму правозахисту. Українські правозахисні ініціативи, 23.02.2026. https://uhri.com.ua/novyj-poryadok-sudovo-psyhiatrychnoyi-ekspertyzy
Додаткова література	1. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22.02.2000 № 1489-III. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14 2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III (ст. 19, 20 — осудність, обмежена осудність). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14 3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV (ст. 299 — судово-психіатрична експертиза при визнанні особи недієздатною). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15 4. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12
Інформаційні ресурси	1. ДУ «Інститут судової психіатрії та судової медицини МОЗ України» — офіційний сайт установи (порядок проведення судово-психіатричної експертизи). https://ispsm.org.ua/sudovo-ekspertna-diyalnist-instytutu-sudovoyi-psyhiatriyi/sudovo-psyhiatrychna-ekspertyza/proczedura-provedennya-spe/ 2. Законодавство України — офіційна база даних Верховної Ради України. https://zakon.rada.gov.ua 3. Вища школа адвокатури НААУ — огляд судової практики щодо судово-психіатричної експертизи у справах про дієздатність. https://www.hsa.org.ua/blog/gromadianina-moze-buti-ponovleno-v-dijezdatnosti-lise-pri-naiavnosti-visnovku-sudovo-psixiatricnoyi-ekspertizi